

Państwowe
Gimnazjum Żeńskie

im. hetmanowej Reginy Żółkiewskiej

W PŁOCKU

1920-1932

Państwowe Gimnazjum Żeńskie

im. hetmanowej Reginy Żółkiewskiej

w PŁOCKU

1920 — 1932

Na podstawie materiału, dostarczonego przez Dyрекcję Gimnazjum,
ułożył Franciszek Wybult

Nakładem Koła Rodzicielskiego przy Gimn. Żeńskim
imienia hetmanowej Reginy Żółkiewskiej w Płocku

Druk „B-CJA DETRYCHOWJE“ W PŁOCKU

№ 373 (438-201 Płock) (091)

C. 8792
~~1099/52~~

WSTĘP

W roku 1932-im upływa 25 lat istnienia obecnego Gimnazjum Państwowego Żeńskiego imienia hetmanowej Reginy Żółkiewskiej. Zostało ono założone w 1907-ym roku z inicjatywy ks. prałata Ignacego Lasockiego oraz mec. Stefana Balińskiego pod firmą „Stowarzyszenia Szkoły I Żeńskiej Udziałowej w Płocku” i, jako takie, prowadzone było i rozwijało się głównie dzięki swemu twórcy i jedy-nemu prezesowi Stowarzyszenia do roku 1920-go, ks. prałatowi Lasockiemu.

„Udziałowczynią, moralną rozbudowniczką i współ-ofiarodawczynią” *) Państwu Szkoły Udziałowej była jej od 1908-go roku dyrektorka, dotąd bez przerwy na stanowisku tem stojąca, Marcelina z Dąmbrowskich Rościszewska.

W roku 1920-ym na podstawie dwóch uchwał zebrani ogólnych członków Stowarzyszenia Szkoły Udziałowej, odbytych w dniach 25 maja i 18 czerwca, ks. prałat Ignacy Lasocki zwrócił się do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, ofiarowując

*) X. Ignacy Lasocki: „Luźna wiązanka wspomnień” str. 64.

na własność Państwu Polskiemu tę uczelnię, której gmachy i urządzenie kosztowały około 90 tysięcy rubli przedwojennych.

Państwo Polskie wspaniały ten dar chętnie przyjęło, zawiadamiając ks. prałata Lasockiego depezą z dn. 21-go lipca, że „Gimnazjum żeńskie upaństwowione”. Na parę dni przed najściem bolszewików, dnia 9-go sierpnia, przybył do Płocka delegat Ministerstwa, wizytator szkół średnich, Wacław Jeziński, celem dokonania odpowiedniego aktu rejentalnego.

Dnia 28 września 1920 r. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego nadesłało do ks. prałata Lasockiego podpisany przez Ministra—K. Rataja — list, potwierdzający przejęcie ofiarowanego aktem rejentalnym Gimnazjum, wyrażając równocześnie „głębokie uznanie Towarzystwu oraz gorące podziękowanie Przewielebnemu Księdzu Prałatowi, jako przewodniczącemu Towarzystwa, faktycznemu założycielowi i długoletniemu opiekunowi szkoły, za jego wydatną pracę nad rozwojem i doskonaleniem szkoły, za inicjatywę i współdziałanie w sprawie przekazania szkoły Państwu Polskiemu”...

Głębokie uznanie, wyrażone w przytoczonym liście, należy się ks. prałatowi Lasockiemu nie tylko za założenie i opiekę nad gimnazjum żeńskim, lecz za całokształt długoletniej jego pracy, w pierwszym rzędzie, jako filantropa-społecznika. Do najważniejszych jego czynów należą: założenie i ofiarne prowadzenie zakładu dla biednych dzieci pod wezwaniem św. Stanisława Kostki, inicjatywa i wydatna pomoc pieniężna w tworzeniu stypendjów dla uczącej się młodzieży oraz bezpośrednia opieka ks. prałata nad młodzieżą, z której dzięki niemu wielu zajmuje wybitne i pożyteczne stanowiska w społeczeństwie.

O gimnazjum i jego rozwoju, jako Szkole Udziałowej, do czasu jej upaństwowienia, pisał jej twórca w wydanej przez siebie w Płocku w roku 1931-ym książce pod tytułem „LUŻNA WIAZANKA WSPOMNIEŃ Z DZIAŁAŃ WŁASNYCH I LUDZI, DUCHOWO MI BLISKICH W DZIEDZINIE SZKOLNICTWA POLSKIEGO, GŁÓWNIEM PŁOCKIEGO”. Obecna praca ma na celu danie ogólnego rzutu na rozwój i działalność upaństwowionego już Gimnazjum, któremu dano świecką patronkę, hetmanową Reginę Żółkiewską.

Uroczysty akt upaństwowienia odbył się dnia 14-go listopada 1920 r. Uroczystość rozpoczęła się w bazylice mszą świętą, na której był obecny delegat Ministerstwa W. R. i O. P., Wacław Jezierski, i delegacje wszystkich szkół ze sztandarami. O godzinie 6-ej wieczorem w udekorowanej sali gimnazjum w obecności J. E. ks. biskupa płockiego J. Nowowiejskiego i duchowieństwa, delegata Ministerstwa, W. Jezierskiego, oraz przedstawicieli wszystkich instytucyj miasta Płocka odbył się sam akt upaństwowienia, rozpoczęty przemówieniem ks. prałata Lasockiego. Po nim przemawiał delegat Ministerstwa Jezierski i odczytał „akt organizacyjny” gimnazjum. Prezes St. Baliński i ks. prałat Borniński, jak i ich przedmówca, ks. prałat Lasocki, podkreślali ciężkie chwile, jakie gimnazjum przechodziło za czasów rosyjskich, niemieckich, a także wyrazili życzenie, aby hasło „Bóg i Ojczyzna” nadal przyświecało szkole. Następnie dyrektorka gimnazjum, M. Rościszewska, skreśliła życiorys Reginy Żółkiewskiej, który wraz z najważniejszym ustępem „aktu organizacyjnego” przytaczamy niżej. Uroczystość zakończono odśpiewaniem „Roty”.

**Patronka Gimnazjum
hetmanowa Regina Żółkiewska.**

„Akcje organizacyjnym” szkoły, wydanym przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z datą 25-go września 1920 roku, podpisanym przez ministra K. Rataja, uznającym ją za państwową i nadającym jej miano „Gimnazjum Państwowe imienia hetmanowej Reginy Żółkiewskiej”, umieszczono następujące wskazanie:

„Niech jasna postać małżonki wielkiego Hetmana, współniczki jego prac i ofiar, towarzyszki wiernej w szczęściu i niedoli, zmarłego pamięć otaczającej niewygasłą czcią i miłością, rozumnej matki, rządnej opiekunki powierzonego jej miasta, stanie się dla wychowanic szkoły wzorem cnót domowych, społecznych i narodowych, a pamięć o niej niech wiąże młode serca z przeszłością, która taką żoną, matką i obywatelką poszczycić się może”.

Życiorys hetmanowej skreśliła dyrektorka gimnazjum M. Rościszewska, na uroczystości upaństwowienia temi słowy:

„Hetmanowa Regina Żółkiewska, z domu Herbutówna, urodzona w roku 1563, poślubiła hetmana, będąc bardzo młodą, i przez cały długi okres współżycia była zawsze „imci najukochańszą, najdroższą i najlepszą panią małżonką”, u stóp której nasz wielki Żółkiewski ze szczerą radością swą hetmańską buławę składał.

„Stare wyblakłe księgi w Żółkwi, wzmianki w dziełach historycznych, beletrystycznych tak nam jej zewnętrzną i wewnętrzną sylwetkę malują:

„Na wysokiej postaci piękna rysowała się głowa. Twarz jej miała przezroczystość białego alabastru, z pod którego przebijał jasny płomień jej czystej, szlachetnej duszy. Oczy piękne, dobre, czoło pogodne. Szaty nosiła nawpół zakonne, przystosowane do ciężkich wojennych czasów.

„Z listów hetmanowej, pisanych do męża, syna, córek, krewnych, przeziera natura tkliwa, serdeczna, wyrozumiała na błędy i słabości ludzkie, ale sama od słabości wolna. Dobre serce szło u hetmanowej w parze z dzielnym charakterem, a miała w sobie taki majestat, taką powagę, taką nakazywała miłość i szacunek, że nie można było stać przed nią, nie uchyliwszy czoła... słuchać i jej nie usłuchać...

„Życie hetmanowej nie szło po różach, przeciwnie — „skronie jej Bóg opasał wiankiem cierniowej zasługi” — jak mówią stare księgi — „a od głowy jej blask bił, jak od głowy świętych”.

„Ukochany mąż jej, a nasz wielki hetman, wciąż poza domem przebywał... W ciężkiej służbie dla Ojczyzny aż w 44 bojach swą głowę nadstawiał, ale pani Regina nigdy męstwa tego rozpaczą nie osłabiała i, choć dusza jej krwawymi płakała łzami, — tylko jasne oczy i pogodne czoło widział hetman u swej żony w chwili rozstania.

„A wojna, straszna, krwawa wojna wciąż wrzała na kresach naszych. Turcy, Tatarzy plądrowali, palili, niszczyli wsie okoliczne... Łuna pożarów wieńcem krwawych płomieni często otaczała siedzibę Żółkiewskich, a jęki branych w jasyr do komnat hetmańskich się wdzierały... Ludność żyła w ciągłym niepokoju... Żółkiewscy podjęli myśl wzniesienia w swych dobrach rodzinnych obronnego zamku, który byłby schronieniem dla całej okolicznej ludności.

„Troska, kłopoty przy budowie ufortyfikowanego zamku spadły na hetmanową, gdyż hetman z orężem w rękę wciąż wroga odpierał. I zawsze tak było: Żółkiewski życie swe całe poświęcał Ojczyźnie, p. Regina budowała

zamki, doglądała dobytku męzowskiego, zarządzała rozległymi dobrami i ogromnem gospodarstwem.

„Czuwała nad potrzebami włościan i mieszczan, — to też dobrze się działo poddanym Żółkiewskich: — bydła mieli dostatnio, chleba nie brakowało nigdy, nawet na przednówku, a u niejednego i grosz się znalazł w zapasie. Hetmanowa sama pilnowała słusznego wymiaru sprawiedliwości, zatwierdzała wyroki sędziów, ułaskawiała obwinionych, wydawała dekrety.

„Nietylko przezorna, mądra i praktyczna, ale i dzielna była. Gdy mąż jej z niewielkimi siłami z potężnym wrogiem się mierzył, ona sprzedawała klejnoty, drogocenne meble i za pieniądze, tą drogą zdobyte, szykowała posiłki i zbrojne hufce na pomoc Rzeczypospolitej i mężowi słała...

„A pobożność i dobroć zacnej hetmanowej znana była w Polsce całej. Fundowała ona kościoły, zakładała przy nich szpitale dla chorych, przytułki dla starców, szkoły dla dzieci. Zwano ją powszechnie opiekunką wdów i sierot.

„Dzieci hetmanowa miała troje. Starsza córka, Zofja, wydana za wojewodę ruskiego, Daniłowicza, zasłynęła szeroko czynami miłosierdzia. „Matką ubóstwa” ją zwano. Była ona babką rodzoną Jana Sobieskiego.

„Druga córka hetmanowej—Katarzyna—wyszła za Koniecpolskiego, wielkiego wojownika, prawego męża, a zarazem wielkiego hetmana koronnego.

„Syn—Jan—był godnym spadkobiercą wielkiego swego ojca. Wykształcony, zamiłowany szczególnie w naukach matematycznych, nie zaniedbywał i rzemiosła rycerskiego. Na placu boju męstwem i roztropnością zadziwiał wszystkich.

„Pani Regina czuwała osobiście nad wychowaniem i wykształceniem swych dzieci, a obcując wciąż z nimi, potrafiła swym przykładem wpoić w nich głębokie ukochanie Wiary i Ojczyzny i wszystkiego, co prawe, co dobre, co piękne... I tak życie w Żółkwi płynęło przy modlitwie, pracy i miłosiernych uczynkach.

„Nadszedł rok 1620... O wczesnym świcie wyrusza świetny orszak z zamku żółkiewskiego. Wyciągnął się długi łańcuch rycerzy, lśniących zbroją, dzielnych duchem. Na czele siwy 75-letni hetman, przy nim syn jednak, za nim wnuk, Staś Daniłowicz, zięciowie: Daniłowicz i Koniecpolski, bratanek Łukasz Żółkiewski, dalej Zamojski, Denhoff, Tyszkiewicz i wielu, wielu innych, a za nimi 8.000 ludzi zbrojnych.

„Zabrzmiała pieśń rycerska „Bogu Rodzica Dziewica”! zaszumiały proporce, mignęły skrzydła husarskie, i orszak

zaczął topnieć w oczach, był coraz dalej i dalej... a w Żółkwi stawało się coraz ciszej i smutniej.

„U progów kościelnych Żółkiewska z córką modliły się gorąco, a złowrogie przecucie bliskich nieszczęść duszami ich szarpało...

„Przecucia nie omyliły serc kochających. Jak grom, uderzyła w hetmanową wieść o klęsce pod Cecorą... Ukochana głowa jej męża triumfalnie zawieszona została u bram pałacu sułtańskiego. Jedyne dziecko—Jan—raniony i wzięty do niewoli, z nim razem i wnuk, i zięciowie, i krewni, i znajomi. Zaiste, wielkiej wiary i wielkiego ducha była hetmanowa, skoro jej te nieszczęścia ani złamać, ani obezwładnić nie potrafiły...

„Tragiczny zgon hetmana wstrząsnął sumieniem Rzeczypospolitej, to też wkrótce Chocim pomścił Cecorę, głos triumfu i radości zabrzmiał w całym kraju, ale na zamku żółkiewskim był kir i żałoba.

„Pani Regina gorączkowo sprzedaje klejnoty, złoto, srebro rodzinne, bije monetę w Żółkwi (za zezwoleniem króla), zaciąga pożyczki, gromadzi grosz do grosza, aby zebrać 200 tysięcy złotych polskich na żądany okup za syna i ciało męża.

„Okup wysłała, ciało męża i chorego syna z niewoli wykupiła. Niedługo jednak cieszyła się matka po-

wrotem syna jedynaka,—umarł Jan Żółkiewski wkrótce od ran, źle zagojonych. I dziwny się pogrzeb odbył w Żółkwi w roku 1623. Grzebano głowę wielkiego hetmana, wykupioną od Turków, i jednocześnie grzebano zwłoki ukochanego jego syna.

W rok później umarła i pani Regina... Tak zgasł dzielny ród Żółkiewskich na Żółkwi, ale pamięć o tej rodzinie, godnej czci i miłości, nie zgaśnie nigdy.

„Hetman Żółkiewski nazwan był pięknie „sumieniem Rzeczypospolitej”, a małżonkę jego śmiało nazwać można — „sumieniem Polki”, gdyż była wzorem obywatelki-patrijotki, żony i matki.

„Życie hetmanowej nie biło wprawdzie blaskiem czynów nadzwyczajnych, nie oślepiało twórczością talentu, czy geniuszu, ale to w niczem nie zmniejsza zasług tej świetlanej postaci, gdyż łatwiej zdobyć się na czyn bohaterski, który nas do historii zapisze, niż przeżyć życie szlachetnie i pożytecznie, jak je przeżyła R. Żółkiewska”.

Stan nauczania.

Gimnazjum imienia hetmanowej Reginy Żółkiewskiej od pierwszej chwili powstania, jeszcze jako Szkoła Udziałowa, miało nadany „zdrowo-postępowy”, wedle określenia ks. prałata Lasockiego, kierunek wycho-

wawczy, religijno-moralny, patriotyczny; stan nauczania postawiony był na wysokim poziomie, rozwój zdrowotny i fizyczny wychowanców był zapewniony. Klasy czwarte były zwykle słabsze, co tłumaczy wiek przejściowy uczennic. Że poziom nauki stał bardzo wysoko, świadczy między innymi to, że maturzystki tej uczelni, jeszcze jako prywatnej, łatwo przyjmowane były do wszechnic zagranicznych, a w 1918 roku na podstawie egzaminów maturalnych, które się odbyły przed komisjami, powołanymi przez Min. W. R. i O. P., na 78 gimnazjów męskich i żeńskich (w Warszawie — 37 szkół, na prowincji — 41 szkół), plocka Szkoła Udziałowa zdobyła drugie*) miejsce.

Te cenne walory nie tylko zostały w upaństwowionem już gimnazjum w całej pełni zachowane, lecz były w dalszym ciągu rozwijane i pomnażane, tembardziej, że kierownictwo szkoły niezmiennie od lat 24-ich spoczywa w niestrudzonych, a wielce zasłużonych dłoniach dyrektorki Marceliny Rościszewskiej.

Gimnazjum stosuje się ściśle do programu Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

*) „Godzina Polski” — z dnia 31 sierpnia 1918 r., organ półurzędowy okupantów.

Rada Pedagogiczna pracuje z zapałem i wielką sumiennością. Wykłady swe opiera przeważnie na ćwiczeniach praktycznych, pokazach, wycieczkach. Usilnie dąży do wyrobienia w dzieciach samodzielności myśli i rozwinięcia w nich zainteresowania do nauki i zamiłowania do poszczególnych przedmiotów. Dzieci uczyły się i uczą naogół chętnie.

Nauczyciele poszczególnych przedmiotów wykorzystują najdrobniejsze sposobności, by wpływać na młodzież, wychowując ją na dobrych obywateli, kochających Boga i Ojczyznę, oraz miłujących się wzajemnie. Zwracają wielką uwagę na wysławianie się uczennic, na poprawność wypowiedzania myśli. Posiłkują się pomocami naukowymi (szkolnymi, wypożyczonymi, lub swymi własnymi), pamiętają o aktualizacji.

Rozkład materiału naukowego, ułożony na cały rok przez poszczególnych nauczycieli, był uzgodniony na posiedzeniach komisji przedmiotowych, dzięki czemu praca w szkole była szarmonizowana, nie było t. zw. „przeciążenia” młodzieży; lekcje były radosne, żywe. Bieg zajęć szkolnych we wszystkich latach był normalny z wyjątkiem I-go półrocza roku szkolnego 1924/25, w którym lekcje dwukrotnie w poszczególnych klasach były przerywane z powodu panującej

w Płocku od września do Nowego Roku 1925 epidemii płonicy. Pomimo to obowiązujący kurs nauk i przepisana ilość prac piśmiennych zostały wykonane. Duże zasługi dla rozwoju szkoły położył wizytator szkół średnich ś. p. Waław Jezierski, wybitny przyrodnik i geograf, całym sercem i duszą oddany szkole i młodzieży*).

Następnym wizytatorem był p. Jan Michalski, znany polonista i zbieracz pamiątek i druków Mickiewicza, zasłużony bibliofil, światły kierownik młodzieży. Pan Wizytator Alfred Hodbod przez krótki czas swego urzędowania zdobył głęboki szacunek i przywiązanie Rady Pedagogicznej oraz uczennic. Obecny wizytator, p. Michał Sokorski, wytrwale dąży do rozszerzenia postulatów wychowania państwowego, czemu gimnazjum hołdowało od samego początku swego istnienia.

Pomoce naukowe.

Biblioteki.

Biblioteka szkolna, zniszczona w czasie najazdu bolszewickiego, została uporządkowana w październiku

*) Dłuższe wspomnienie pośmiertne ś. p. W. Jezierskiemu poświęcił ks. prałat Lasocki w „Luźnej wiązance wspomnień”.

1920 r. i rozpoczęła znowu swą działalność z liczbą 150 książek. Zajęto się gorliwie dokończeniem księgozbioru przede wszystkim dziełami, najbardziej wartościowymi, wieszczów naszych i najwybitniejszych autorów, jak Al. hr. Fredry, Korzeniowskiego, Rzewuskiego, Bernatowicza, Hofmanowej, Prusa, Orzeszkowej, Sienkiewicza, Rodziewiczówny, Reymonta, Sieroszewskiego, Weysenhoffa, Żeromskiego, Daniłowskiego i Berenta. Pod koniec roku szkolnego 1920/21 liczba książek wzrosła do 978, w 1924/25 do 1270, w 1930/31 do przeszło 2-ch tysięcy dzieł w 3115 tomach. Biblioteka mieściła się w osobnym pokoju, książki wydawane były dwa razy tygodniowo.

Na rozwój czytelnictwa Rada Pedagogiczna zwracała baczną uwagę i, aby sprawę tę należycie postawić, została powołana w 1931 r. ze wszystkich polonistek złożona komisja biblioteczna, wprowadzono dla wypożyczających uczennic kajeciki, w których polecono notować datę, tytuł książki i jej autora, oraz krótkie streszczenie, czy też kilka uwag, jakie nasunęły się po przeczytaniu dzieła. Nauczyciele poszczególnych przedmiotów mają polecać czytanie książek i opracowań naukowych.

Celem ułatwienia młodzieży czytania czasopism wpro-

wadzono je do każdej klasy, mianowicie: dla 8-ej i 7-ej klasy „Tygodnik Ilustrowany”, dla 6-ej — „Sternika”, dla 5-ej — „Dziś i jutro”, dla 4-ej — „Czyn młodzieży”, dla 3-ej i 2-ej — „Iskry”, dla 1-ej „Płomyk”. Od roku 1932-go każda klasa ma swoją bibliotekę, którą sama zarządza, dzięki czemu książka jest łatwo dostępna, czytelnictwo wzrasta.

Wyboru książek dokonywa komisja biblioteczna, odpowiedzialna i za umiejętne uzupełnianie i za braki księgozbioru szkolnego.

Biblioteka nauczycielska, znajdująca się w gabinecie nauczycielskim, liczyła w roku szkolnym 1921/22 194 dzieła, w 1925/26 — 356 dzieł w 390 tomach, w 1931/32 658 tomów.

Gabinety.

Gimnazjum posiada następujące gabinety: fizyko-chemiczny, przyrodniczy i robót ręcznych. Gabinety te pomieścić mogą do 20 uczennic. Przyrządów fizycznych do ćwiczeń szkoła posiada odpowiednią ilość. Pomoce naukowe z przyrodoznawstwa są przystosowane do potrzeb samodzielnej pracy. Z zakresu nauk humanistycznych szkoła posiada bibliotekę, teksty autorów oraz tablice poglądowe.

Celem uzupełnienia nauk i lektury, oraz krzewienia zamiłowania do poszczególnych przedmiotów były tworzone różne kółka naukowe i artystyczne, a mianowicie: literackie, fizyczne, miłośniczek przyrody, historyczne, artystyczne, krajoznawcze i t. p. Niektóre z tych kółek, spełniwszy swe zadanie, zostały zwinięte, a na ich miejsce powstały nowe, wywołane potrzebą i hasłem chwili.

Z działalności poszczególnych kółek, o charakterze których mówią same nazwy, jak historyczne, literackie, których zadaniem było pogłębienie przedmiotu i zaznajomienie uczennic z arcydziełami literatury polskiej i powszechnej, nieobjętymi programem nauczania, nadmienić należy, iż kółko fizyczne wykonało takie przyrządy, jak stroboskop, przyrząd Ingengusa i lustra płaskie.

Uczennice, należące do koła miłośniczek przyrody, wykonywały okazy, które były częściowo naśladowaniem przygotowanych przez nauczycielkę, częściowo pracami samodzielnymi. Pracom tym przyswiecał idealny cel: zaopatrzenie gabinetu przyrodniczego dla ułatwienia nauki i badań przyszłym koleżankom. Okazy, przygotowane przez uczennice, są nieraz pomysłowe,

a także czasem estetycznie wykonane, są mocne i służą, jako materiał do badań podczas wykładów. Każdy okaz opatrzony jest nazwiskiem miłośniczki, która go wykonała. Przy współdziałaniu miłośniczek urządzone były w parterowych oknach gabinetu przyrodniczego, wychodzących na dziedziniec szkolny, wystawy ciekawszych okazów.

Kółko krajoznawcze ma na celu ułatwienie uczennicom poznanie własnego kraju i wzbudzenie zamiłowania do turystyki. Z ważniejszych wycieczek, odbytych przez szkołę, trwających od kilku do 10-ciu dni, wymienić należy: Kraków—Zakopane—Wieliczka, Grodno—Wilno—Troki, Gdańsk—Gdynia—Hel, Warszawa—Wilanów—Puszcza Białowieska—Hojnówek, wystawa krajowa w Poznaniu, Gdynia—Danja—Kopenhaga; z bliższych wycieczek: Włocławek, Ciechocinek, Toruń, Skępe, Dobrzyń n/W., Brwilno, Soczewka, Borowiczki i t. p.

Przy szkole istnieje orkiestra mandolinistek i chóry. Kółka muzyczne opracowały wyjątki ze „Strasznego dworu”, wystawiały opery dziecięce, jak „Taniec kwiatów” Starczewskiego, „Baśń o śpiącej królewnie” i t. p.

Stan wychowania.

Sprawa wychowania w gimnazjum im. hetm. Reginy Żółkiewskiej stale wysuwana była na plan pierwszy. Pracę w tym kierunku prowadzono systematycznie nie tylko na terenie szkolnym, ale i poza szkołą. Starano się usilnie o wychowanie państwowe, oparte na wychowaniu religijnem, narodowem i społecznem. Starano się o wyrabianie poczucia rzetelności, obowiązkowości, wymagała solidnej pracy od uczennic, tępiła frazeologję, błyskotliwość i powierzchowność, starając się wychować młodzież na dzielne obywatelki. Mając na względzie przygotowanie sił, które w przyszłości podołałyby ważnym zadaniom państwowo-twórczym, starano się zainteresować młodzież organizacjami państwowymi, instytucjami dobra publicznego i w tym celu urządzano pogadanki, wycieczki i t. p., przyswajano na wszystkich lekcjach wiadomości o państwie, wzbudzano szacunek i miłość do przeszłości naszej, do historii, bohaterów naszych, pamiątek — przez odpowiednią lekturę, urządzenie obchodów, uroczystości i świąt państwowych.

Zwracano uwagę i na wychowanie kulturalno-estetyczne, wyrabiano zamiłowanie do porządku i piękna,

rozbudzano umiłowanie sztuk pięknych, ukochanie czystości mowy. W organizacjach szkolnych zwracano uwagę na uczciwe spełnianie przez młodzież raz wziętych na siebie obowiązków, na solidarność w pracy, wyrabiano zmysł społeczny, poczucie odpowiedzialności zbiorowej, wpajano szacunek i kult dla czynu społecznego i pracy ideowej.

Każda klasa posiada swoją wychowawczynię z pośród nauczycielstwa szkoły. Specjalnymi wychowawcami byli: ks. prefekt, kierujący wychowaniem religijnem i społeczno-dobroczynnem, nauczycielka gimnastyki i lekarka szkolna, czuwające nad wychowaniem fizycznym młodzieży.

Dla wychowania fizycznego gimnazjum posiada salę gimnastyczną o powierzchni 84 m.² i korzysta z boiska o powierzchni 7,416 m.², uprawiając tam lekką atletykę, gry sportowe, oraz gry i zabawy ruchowe. Z innych sportów uprawiane są: pływanie, wioślarstwo, kolarstwo, łyżwiarstwo i saneczkowanie. Uczono się też i konnej jazdy.

Obowiązuje regulamin wychowawczy młodzieży, opracowany przez miejscowe Koło dyrektorów, wspólny dla wszystkich szkół średnich w Płocku.

Mając na względzie wyrobienie towarzysko-kulturalne młodzieży, każda z 6-ciu szkół średnich plockich urządza w czasie karnawału, wyłącznie w gmachach szkolnych, jedną zabawę pod kierunkiem wychowawców. W roku szkolnym 1930/31 powołano do życia tak zwane przedstawicielki klas. Wybrane na specjalnym posiedzeniu przez głosowanie — dziewczynki mają czuwać nad swymi koleżankami, dbając o to, aby się żadna nie spóźniła, aby wszystko było zrobione jak najlepiej. Praca ich okazała się owocną.

Warunki higieniczne.

Stan zdrowotny w gimnazjum był naogół dobry. Bieg zajęć szkolnych, o czym pisaliśmy, ulegał tylko dwukrotnej krótkiej przerwie, spowodowanej epidemją płonicy (jesień 1929 r. i 1930 r.). Przy szkole urządzone są gabinety: lekarski i dentystryczny.

Warunki higieniczne w gimnazjum postawione są na odpowiednim poziomie. Klasy wietrzą się przez otwieranie okien podczas lekcji i każdej przerwy. Korytarz główny i sala gimnastyczna posiadają wentylatory elektryczne. Oświetlenie — elektryczne, ogrzewanie — za pomocą pieców, opalanych węglem. Szkoła zwraca baczną uwagę na czystość i porządek. Uczennice spę-

dzają pauzy zimą — w sali rekreacyjnej, muzycznej i na korytarzach, latem — w ogródku i na boisku.

O gorących śniadaniach dla niezamożnych uczennic i wysyłaniu do miejsc kuracyjnych oraz na wieś — piszemy na innym miejscu.

W roku szkolnym 1930/31 zakupiono pięknie położony nad jeziorem Łąckiem kawałek ziemi, gdzie ma być wybudowane osiedle, którego plany są już opracowane. Na ten cel Koło Rodzicielskie zebrało 10.000 złotych.

Organizacje społeczne młodzieży.

Ze społecznych organizacji młodzieży są czynne i działają sprężysto do dnia dzisiejszego: Koło młodzieży „Czerwonego Krzyża”, L. O. P. P., hufiec harcerek, Przystosowanie wojskowe, Sodaliczka Marjańska i kasa oszczędności.

Harcerstwo.

Przy gimnazjum im. hetm. Reginy Żółkiewskiej istnieje I Żeńska Drużyna Harcerska im. Zofji Chrzanowskiej. Opiekunkami drużyn są przeważnie nauczycielki gimnastyki.

Praca harcerek dzieliła się na: 1) ideową: gawędy na temat prawa harcerskiego i przyrzeczenia, wspólne

czytanie pism harcerskich i t. p.; 2) techniczną: przygotowanie na wyższe stopnie wykszolenia harcerskiego, kursa, ćwiczenia; 3) zarobkową: oprawa książek, wyroby z rafji, haft, prowadzenie sklepiku z artykułami piśmiennymi i t. p.; 4) społeczną: pomoc inwalidom wojennym, zbieranie darów, przygotowanie gwiazdki dla inwalidów, szycie ubranek dla dzieci repatriantów i t. p. W ostatnich czasach drużyna opiekowała się biedną rodziną, urządziła choinkę dla biednych dzieci, udzielała pomocy w nauce koleżankom i przeprowadziła dla starszych druhen kurs pożarniczy. Były organizowane również wycieczki i uprawiano gimnastykę, gry ruchowe, sportowe, kolarstwo, łucznicstwo, łyżwiarstwo i saneczkowanie.

Przysposobienie wojskowe.

Zaraz po najeździe bolszewickim Gimnazjum Żeńskie, pierwsze ze szkół w Polsce, wprowadziło przysposobienie wojskowe. W załączniku do sprawozdania za rok 1924/25 — czytamy:

„Ponieważ tylko przygotowanie całego narodu do samoobrony daje gwarancję bezpieczeństwa i zwycięstwa, szkoła pragnie, aby każda uczennica, kończąca gimnazjum, była przygotowana do służby wojskowej.

Szkoła nasza obrała sobie służbę łącznikową: telefon, telegraf i radjo. Na wypadek wojny uczennice będą przygotowane do pracy na stałych stacjach wojskowych i cywilnych zmilitaryzowanych”.

Hufiec szkolny Przysposobienia Wojskowego Kobiet do obrony kraju jest prowadzony przez komendantkę, p. Kraskowską. Niektóre z uczennic uzyskały stopień ogólnowojskowy. Hufiec bierze udział w obozach Przysposobienia Wojskowego Kobiet w Gostyninie, Korzewnikach (miesięczny) i t. p.

Czerwony Krzyż młodzieży.

Koło Czerwonego Krzyża Młodzieży, założone przy gimnazjum w roku szkolnym 1920/21, należy, jak i Przysposobienie Wojskowe, do najpierwszych w Polsce. Objęło ono prawie wszystkie placówki. Dzieli się na sekcje: dochodową, sanitarną, pomocy naukowej, korespondencyjną, oszczędnościową i społeczną.

Sekcja dochodowa starała się o fundusze, urządzając w tym celu poranki muzyczne, koncerty, zabawy szkolne i t. p. Po za tem dochody były czerpane ze składek członkiń — uczennic, z zapomóg, ofiar i składek dyrektorki, Rady Pedagogicznej, oraz z zapomóg Koła

Rodzicielskiego i t. p. Członkinie-uczennice opłacały składki miesięczne w wysokości 20 groszy.

Sekcja sanitarna organizowała pogadanki z dziedziny higieny i urzędzała kursy sanitarne dla uczennic klas wyższych.

Sekcja pomocy naukowej udzielała korepetycji bezpłatnych niezamożnym koleżankom. Aby przyjść z pewną pomocą materialną mniej zamożnym korepetytorkom, ustanowiono dla nich minimalną opłatę miesięczną, pobieraną od zamożniejszych uczennic.

Sekcja korespondencyjna prowadziła korespondencję z Kołami Młodzieży Czerwonego Krzyża w Ameryce i Francji oraz z Czerwonym Krzyżem w Warszawie. Amerykańska szkoła w The Dalles Oregon przysłała do gimnazjum bardzo ciekawe albumy; wysłała także Ameryka rok rocznie podarunki gwiazdkowe, które rozdawane były dzieciom repatriantów, inwalidów i t. p. Czerwony Krzyż z Warszawy nadesłał książki dla biblioteczki Koła.

Sekcja społeczna organizowała z pomocą Koła Rodzicielskiego dożywianie niezamożnych uczennic, wydając im drugie śniadania, składające się z kubka kawy, mleka lub kakao i jednej dużej bułki. Ilość wydawanych porcji dochodzi do przeszło 2-ch tysięcy mie-

sięcznie. Koło udzielało także zapomóg na wpisy, kupowało ciepłe ubrania i książki, pokrywało koszty wycieczek szkolnych za niezamożne uczennice, wysyłało zagrożone poważnie na zdrowiu do uzdrowisk i sanatoriów, jak na przykład do Wisły, Otwocka, Ciecchocinka i Zakopanego. W czasie wakacyj lokowano najbiedniejsze uczennice u zamożniejszych koleżanek na wsi. Po za tem stale opiekowała się sekcja społeczna Domem Inwalidów i ich dziećmi, a przez kilka lat i dziećmi repatriantów, urządzając „gwiazdki”, „choinki” i święcone.

Czerwony Krzyż bardzo dodatnio wpływa na młodzież, wyrabiając ją społecznie, rozwijając w niej uczucia humanitarne. Na czele tej organizacji stoi ks. prefekt Artke.

Koło szkolne L. O. P. P.

Do wykazujących żywą działalność organizacji społecznych młodzieży Gimnazjum im. hetm. Reginy Żółkiewskiej należy także Koło Szkolne Ligi Obrony Powietrznej Państwa. Należy do niego $\frac{3}{4}$ wszystkich uczennic. Od roku 1921, jeszcze przed ujęciem tej działalności w ramy Koła, uczennice składały swoje 10-cio groszowe oszczędności miesięczne i wpłacały je

za pośrednictwem pism na L. O. P. P. Składki członkowskie wynoszą przeszło 360 złotych rocznie. Uczennice okazywały zawsze żywe zainteresowanie sprawami, z Ojczyzną związanymi, i chętnie dawały na jej potrzeby. Organizowane były przez Koło L. O. P. P. przy pomocy i poparciu Dyrekcji gimnazjum kursy instruktorskie gazoznawstwa dla uczennic klas szóstych i siódmych. W roku 1930/31 kurs taki — wykłady o gazach bojowych i praktyczne ćwiczenia z maskami, prowadzone przez oficera 8-go pułku artylerji polowej, — przeszły 42 uczennice, członkinie Koła.

Podczas „Tygodni Lotniczych” organizacja szkolna L. O. P. P. brała czynny udział w pochodach z pięknie przygotowanymi transparentami dla uświetnienia i propagandy Ligi, oraz urządziła propagandowe obchody. Ustosunkowanie się młodzieży szkolnej do tej organizacji jest poważne.

Sodalicja Marjańska.

W roku 1929 przy kaplicy gimnazjalnej powstała Sodalicja Marjańska pod wezwaniem Zwiastowania N.M.P. Celem Sodalicji jest rozbudzenie coraz większej czci ku Marji, a przez cześć — wyrabianie mocnych cha-

rakterów katolickich, pomnażanie zastępu kobiet szlachetnych, świadomych wyznawanych przez się zasad, pracujących z poświęceniem dla Boga i Ojczyzny. Sodalicja organizuje między innymi Akademje Marjańskie, wystawy rzeźb i obrazów Madonn i t. p. Praca i hasła tej organizacji znajdują podatny grunt na terenie gimnazjum.

Akcja oszczędnościowa.

Akcja oszczędnościowa prowadzona jest w szkole od chwili upaństwowienia gimnazjum i rozwija się bardzo dobrze. W roku szkolnym 1930/31 ilość uczennic, składających oszczędności, wzrosła do 111, wkłady ich wynosiły przeszło 6,000 złotych.

Sporty.

Celem wykazania dorobku pracy nad wychowaniem fizycznym młodzieży, oraz propagowania wychowania fizycznego wśród najszerzych warstw są organizowane święta sportowe, podczas których odbywają się publiczne popisy: pląsy, gry sportowe i lekka atletyka. Istnieją koła sportowe, jak: wioślarskie, łyżwiarskie, cyklistek, jazdy saneczkowej i t. p.

Korespondencja uczennic z zagranicą.

Uczennice gimnazjum prowadzą korespondencję z młodzieżą francuską i amerykańską w języku niemieckim i francuskim.

Cele korespondencji są następujące: 1) nabranie wprawy w posługiwaniu się językami obcymi, 2) poznanie życia i kultury naszych przyjaciół i sprzymierzeńców i zadzierżgnięcie z nimi przyjaźni. Korespondencja szkoły rozwija się pomyślnie. Otrzymywane listy z różnych stron Francji i jej kolonij, oraz z Ameryki są bardzo ciekawe i miłe; widać z nich, że ci, którzy je piszą, są bardzo przyjaźnie usposobieni do Polski i Polaków. W ostatnich czasach nawiązano korespondencję z młodzieżą niemiecką.

Koło Rodzicielskie.

Od szeregu lat zaznacza się coraz żywsze współdziałanie szkoły z rodzicami, którzy, z chwilą powołania do życia Koła Rodzicielskiego, ujawniają coraz większe zainteresowanie się gimnazjum i sprawami wychowawczo-naukowymi. Do zadań, jakie sobie Koło Rodzicielskie wytknęło, należą: 1) rozwinięcie w środowisku rodzicielskim akcji samowychowawczej, polegającej na krzewieniu wśród członków zdrowych zasad wychowawczych i rodzinnych;

2) zbliżenie rodziny i szkoły, oraz skoordynowanie ich obustronnej inicjatywy, myśli wychowawczej i wszelkich wysiłków, z dobrem młodzieży związanych;

3) roztoczenie w porozumieniu z dyrekcją gimnazjum opieki materialnej, moralnej i wychowawczej nad młodzieżą szkolną.

Koło Rodzicielskie utrzymuje kąpielisko, zaopatruje szkołę w pomoce naukowe, po za tem wspomaga organizacje społeczne młodzieży, zajmuje się dożywianiem uczennic, daje na wpisy, na kuracje biednych uczennic, zakup książek, ciepłego ubrania i t.p. Złożyło także poważniejszą kwotę na zakup ziemi i wybudowanie osiedla i t.p.

Patronaty klasowe.

Jako sekcja Koła Rodzicielskiego, zostały powołane przez dyrekcję gimnazjum tak zwane patronaty klasowe, mające roztaczać opiekę nad poszczególnymi klasami. Patronaty te, celem usprawnienia działalności, powołały następujące komisje międzyklasowe:

1) wychowania pozaszkolnego, zadaniem której jest nadzór nad zachowaniem się uczennic poza szkołą, a więc w miejscach publicznych (kina, teatry, zabawy taneczne, święta narodowe, sportowe), na ulicy i w miejscach spacerowych;

2) komisję szkolną (boisko, sporty zimowe, kąpielisko, wycieczki, dyżury na przystani wioślarskiej, w kościele i w organizacjach szkolnych);

3) komisję opieki materialnej (opieka nad niezamożnymi uczennicami i t. p.).

Stypendja.

Dla uczennic gimnazjum utworzone zostały dwa stypendja, przyznawane przez Radę Pedagog., a mianowicie:

1) im. Haliny Dobrowolskiej w wysokości około 400 zł. rocznie dla 1 uczennicy;

2) im. Stanisławy Zgliczyńskiej w wysokości przeszło 300 zł. rocznie dla 1 uczennicy.

Kronika szkolna.

Uzupełnieniem tego, co dotychczas napisaliśmy, są kroniki szkolne, w których były notowane ważniejsze wypadki z życia gimnazjum od rozpoczęcia roku szkolnego—do wręczenia matur.

Tam notowane są nabożeństwa, odprawiane z powodu rozpoczęcia i zakończenia roku szkolnego—do roku 1926-go w bazylice katedralnej lub na Stanisławówce, a potem—w kaplicy gimnazjalnej.

Kaplica, ufundowana staraniem prefekta z dobrowolnych ofiar Rady Pedagogicznej, Rodziców i młodzieży,

została poświęcona przez J. E. Ks. Arcyb. Sil. i Bisk. Płockiego Juljana Nowowiejskiego — dn. 31.1-1926 r. W kronice notowano udział szkoły w uroczystościach kościelnych, jak Boże Ciało, w akademjach papieskich i t. p., przystępowanie uczennic do pierwszej spowiedzi i komunji św., rekolekcje, akademje i wystawy Marjańskie, urządzone przez szkolną Sodalicję Marjańską, przyrzeczenia sodalisek i t. p.

Dużo miejsca w kronikach zajmują corocznie urządzone z wielkim nakładem pracy wspaniałe i uroczyste święta i obchody narodowe, jak: rocznice odzyskania Niepodległości, dnia 11-go listopada, rocznice powstań narodowych: listopadowego i styczniowego, imieniny Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Polski, Józefa Piłsudskiego, święto 3-go Maja i inne okolicznościowe. We wszystkich uroczystościach i świętach narodowych, organizowanych przez społeczeństwo, dyrekcja gimnazjum i Rada Pedagogiczna brała wybitny udział, tak w komitetach organizacyjnych, jak i w samych obchodach razem ze szkołą.

Bardzo uroczysto obchodziła szkoła w 1928 roku święto 10-cio lecia odzyskania Niepodległości Polski, oraz w 1930 r. — 10-ciolecie odparcia najazdu Rosji Sowieckiej i 25.X-30 r.—25-ciolecie walki o szkołę polską.

Kroniki szkolne notują przyjazd do Płocka w dniu 10-go kwietnia 1921 roku Naczelnika Państwa, Józefa Piłsudskiego: wszystkie uczennice z chorągiewkami o barwach narodowych, z kwiatami i zielenią ustawiły się o godzinie 10-tej rano na ul. Warszawskiej obok uczniów i uczennic innych szkół. Gromkie „Niech żyje” padło z ust młodzieży, kiedy Naczelnik przejeżdżał wzdłuż ulicy, udając się przed kościół garnizonowy, gdzie odprawiona została msza polowa. Po nabożeństwie Wysoki Gość udekorował wojskowych orderem „Virtuti Militari”, a dyrektorkę — M. Rościszewską, jako też kilka innych osób — „Krzyżem Walecznych”.

29 maja 1929 roku uczennice w liczbie 250 pod opieką dyrektorki, wychowawczyń i wychowawców wyjechały do Gostynina, gdzie w obecności Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, prof. Ignacego Mościckiego, odbyły się ćwiczenia gimnastyczne, które zyskały ogólne uznanie. Po za tem dowiadujemy się z kroniki o braniu przez szkołę udziału w takich okolicznościowych obchodach, jak msza św., odprawiona w listopadzie 1920 r. za poległych kolegów-uczniów, nabożeństwo dziękczynne za szczęśliwy powrót z frontu młodzieży szkolnej.

20-go marca 1921 r. po uroczystem nabożeństwie w kaplicy II-go gimnazjum męskiego delegacja wojsko-

wa dekorowała krzyżami za męstwo osoby wojskowe i cywilne miasta Płocka. Następnie ta sama delegacja udała się do gimnazjum im. hetm. Reginy Żółkiewskiej i tam na sali, odświętnie udekorowanej, w obecności grona nauczycielskiego i wszystkich uczennic wręczyła przełożonej M. Rościszewskiej Krzyż za męstwo. Krótkie przemówienie przełożonej głęboko wzruszyło wszystkich obecnych. Uroczystość zakończyła się odśpiewaniem „Roty” i okrzykami „Niech żyje armja!” i „Niech żyje p. Przełożona“!

30-go września 1921 r. delegatki klas wyższych były na nabożeństwie w kościele garnizonowym z okazji ocalenia Naczelnika Państwa od zamachu we Lwowie. 1921 roku odbyło się odsłonięcie portretu hetmanowej Reginy Żółkiewskiej, patronki gimnazjum. Portret został namalowany i ofiarowany przez nauczycielkę rysunków Wł. Kozłowską.

Zapisywane są rok rocznie w kronikach szkolnych liczne odczyty i pogadanki z dziedziny historycznej, literackiej, społecznej, wychowawczej, higieny i okolicznościowe; także — zebrania rodzicielskie i opiek domowych oraz specjalne posiedzenia Rady Pedagogicznej; udział szkoły w takich akcjach społecznych, jak

„Tygodnie“ LOPP., Dzień Matki i Dziecka, Propagandy wychowania fizycznego, „Miesiąc Pomorza“ i t. p. Z okolicznościowych obchodów wymienia kronika urządzony na sali gimnazjum w lutym 1929 roku obchód 10-ciolecia odzyskania morza.

Ponadto notują kroniki organizowane prawie corocznie przez gimnazjum: „kiermasze“ z loterią fantową na cele filantropijno - społeczne; „choinki“, urządzone w szkole dla dzieci inwalidów, i udział gimnazjum w „choinkach“ dla żołnierzy miejscowego garnizonu, koncerty z cyklu historii muzyki fortepjanowej, urządzone w gimnazjum, organizowane przez szkołę poranki muzyczne, popisy doroczne uczennic J. Grabowskiej, miejscowej nauczycielki muzyki i t. p.; przedstawienia teatralne, urządzone przez uczennice; konkursy i wystawy prac uczennic na terenie szkolnym; zwiedzanie wystaw, organizowanych w Płocku, zabawy szkolne w czasie karnawału, rozdawanie matur i pożegnalne wieczorki arbiturjentek.

Z innych wydarzeń w życiu szkolnym zasługują na uwagę: 1) udział szkoły w uroczystości upaństwowienia gimnazjum męskiego dnia 18 września 1921 r. i nadania mu imienia Stanisława Małachowskiego; 2) odsłonięcie w czerwcu 1922 r. w temże gimnazjum

tablicy pamiątkowej, ufundowanej na cześć uczniów, poległych w walce z bolszewikami i 3) obecność delegacji gimnazjum w październiku 1924 r. na uroczystości poświęcenia sztandaru seminarjum naczycielskiego żeńskiego im. Zofji Bukowieckiej.

Dnia 28-go stycznia 1927 r. odbył się w gimnazjum z inicjatywy Płockiego Towarzystwa Naukowego wieczór ku uczczeniu setnej rocznicy wydania Sonetów Krymskich oraz odpowiedni pokaz ilustracyj, malowanych przez prof. gimn. ś. p. Różyckiego.

Dnia 10-go grudnia 1928 r. uczennice wraz z Radą Pedagogiczną były obecne w katedrze na nabożeństwie żałobnym za duszę ś. p. wizytatora Wacława Jezierskiego. Na pogrzeb ś. p. wizytatora Jezierskiego wyjechały do Warszawy na czele z dyrektorką delegację Rady Pedagogicznej i uczennic. Delegacje złożyły wieńce od Rady Pedagogicznej, gimnazjum i od płockich szkół średnich.

Dnia 30-go maja 1931 r. cztery członkinie Czerwonego Krzyża Szkolnego, jako delegacja, wyjechały do Warszawy pod opieką wychowawczyni na walny zjazd młodzieży „Czerwonego Krzyża“. Na zebraniu tem delegatka Gimnazjum im. Reginy Żółkiewskiej przez aklamację wybrana była na przewodniczącą ogólnego zebrania.

W dniach najazdu bolszewickiego.

Sierpień—1920 r.—szkoła nasza wre i kipi gorączkową pracą. Na gmachu powiewa chorągiew Czerwonego Krzyża, płaszczem, zda się, swym samarytańskim osłania budynki szkolne. Przy drzwiach frontowych napis: „Żołnierzu polski—masz w tym budynku szpital, punkt opatrunkowy, salę wypoczynkową, intendenturę, szwalnię, herbaciarnię, biuro pisania listów i kuchnię dla dożywiania żołnierzy w okopach”.

Drzwi frontowe szkoły dniem i nocą stoją otworem dla wojaków naszych.

W szatni szkolnej — „biuro informacyjne”, obsłużone przez członkinie Służby narodowej.

W sali aktowej — „punkt opatrunkowy”. Spracowane dłonie pań sanitariuszek opatrują rany, uśmierzają ból... Na białych szkolnych stołach stopy bandaży, waty, butli rozmaitych...

Pierwsze piętro — „Szpital” i „Sala wypoczynkowa”. Rzędem stoją łóżka... W jednych klasach leżą ranni, w innych tylko śmiertelnie znużeni...

Drugie piętro — „Kwatera 37-go ochotniczego pułku piechoty”.

Smyki — bohaterowie.

Oficyna - parter—„Biuro korespondencyjne”. Panie ze Służby Narodowej, skautki i skauci piszą pod dyktando naiwne a rozczulające listy żołnierskie... W gabinecie fizycznym i Sali muzycznej — „Herbaciarnia”. Stoją długie stoły, białym papierem — zamiast obrusa — nakryte, wokół siedzą żołnierze, piją kawę, herbatę, palą upragnione papierosy, odpoczywają i gwarzą. W introligatorni szkolnej — „Intendentura”. Na półkach stopy koszul, kalesonów, owijaczy, a nawet kilkanaście par butów dumnie z kątów wyziera. Co chwila słychać głos błagalny: „proszę o koszulę”. Intendentki z przerażeniem patrzą na szybko znikające stopy bielizny,... a uradowani wojacy ze zdobytą bielizną wędrują do „ubieralni”, tam też zostawiają swoje brudne łaszki do dezynfekcji, wyprania i zreperowania. Pierwsze piętro — oficyna — „Szwalnia”. Dziesiątki rąk starych i młodych, pięknych i spracowanych — kroją, szyją, reperują. Maszyny turkoczą, igły polyskują — a stopy uszytej bielizny wciąż rosną...

W wannach i umywalniach szkolnych — plusk i radosny pomruk. Wszak to szczyt marzeń bohatera-ochotnika — czysta woda i nowa koszula... W kuchni dla dożywiania niezamożnych uczennic —

„Kuchnia dla dożywiania żołnierzy w okopach”. Olbrzymie sagany kawy, czajniki herbaty znikają w konwiach. Te idą na wóz z chorągiewką Służby Narodowej, i „Dobre Panie” (nazwane tak przez żołnierzy) wiozą nieraz pod gradem kul posiłek dla strudzonych wojaków w okopach.

Na podwórzu — „Główna Kwatera Służby Narodowej”. Rzędem z boku stoją ławki, siedzą na nich w pogotowiu dyżurni, kurjerzy, skauci i skautki. Oczekują na rozkazy ustne i piśmienne... W oczach mają święty ogień bohaterów — na czołach wypisaną odwagę. Na środku podwórza katedra szkolna, a z niej padają rozkazy Komendantki Służby Narodowej, dwie maszynistki piszą raporty, przepustki, kwity rekwizycyjne... a młodociani kurjerzy roznoszą je w mig po mieście. Wielki wysiłek społeczny i dobrą wolę skupiły w tych dniach pamiętnych białe mury szkoły naszej. Nikt nie czuł się zmęczonym, nikt nie sarknął, nikt nie śmiał obowiązku nie spełnić...

Pamiętny dzień 18 sierpnia. W szkole od świtu idzie codzienna praca... Wtem gwizd gęstych kul, rechot

karabinów maszynowych, szcęk bitych szyb, złowieszcze „hurra” i jakiś krzyk rozpaczy: „bolszewicy już w mieście, bolszewicy przy naszej barykadzie... Zgiełk, krzyk, piekło...

Kule z brzękiem os opadają na mury szkolne, kłują je, ranią aż do czerwieni cegieł.

Jeszcze chwila — a baranie czapy i dzikie twarze są już na podwórzu szkolnem... już w szatni... ciągną karabin maszynowy na piętro, inni grabią, grożą, znęcają się moralnie. Wtem celny pocisk artylerji naszej z Radziwia godzi w gmach szkolny. Jęknęły mury, zwałił się kawał ściany drugiego piętra... przerażeni bolszewicy śpiesznie uchodzą, aby jeszcze, niestety, wrócić do nas kilkakrotnie.

W te dni piekła — szkoła nasza stała wciąż w ogniu kul naszych i wrażeń, zdawało się chwilami, że nie strzyma i runie. A jednak strzymała...

Minęło lat dziesięć... zagoiły się rany murów, i znów praca w nich wre i kipi — praca już pokojowa, twórcza — młodzieży i nad młodzieżą, a wszystko — ku chwale Ojczyzny.

M. R.

**Dyrekcja i grono Nauczycielskie Gimnazjum im. hetmanowej Reginy Żółkiewskiej
w latach szkolnych 1920/21 — 1931/32.**

L. p.	Nazwisko i imię	Okres czasu zajmowania stanowiska	Przedmiot nauczania	Dodatkowe zajęcia
1	Dyr. Rościszewska Marcelina	1908 - 09 — 1931 - 32		
2	Artke Bronisław X.	1921 - 22 — 1931 - 32	prefekt	opiekun Czerw. Krzyża i Sodalicii
3	Bogdanówna Janina	1907 - 08 — 1920 - 21	język niemiecki	wychowawczyni
4	Chrostowska Marja	1920 - 21 — 1928 - 29	sekretarka	
5	Dzierżanowska Zofja	1915 - 16 — 1931 - 32	matematyka	wychow., akcja oszczęd.
6	Ejzenberg Dawid	1927 - 28 — 1931 - 32	religia wyzn. mojż.	
7	Figielska Stanisława	1922 - 23 — 1925 - 26	śpiew	wychowawczyni
8	Gąsecka Marja	1907 - 08 — 1931 - 32	język francuski	wychow., koresp. zagr.
9	Godlewska Eugenja	1929 - 30 — 1931 - 32	rysunki	wychowawczyni
10	Gundlach Robert, Pastor	1917 - 18 — 1931 - 32	relig. ewang.-augsb.	
11	Horyszowski Kazimierz	1920 - 21 — 1922 - 23	łacina	
12	Iwanowski Aleksy	1931 - 32 — 1931 - 32	matematyka, fizyka	opiek. gabinetu fizyczn.
13	Jakimowiczówna Zofja	1931 - 32 — 1931 - 32	język polski, łacina	wychowaw., L.O.P.P.
14	Jaźwiński Stanisław X.	1918 - 19 — 1920 - 21	łacina	
15	Jędrzejewski Bolesław	1923 - 24 — 1931 - 32	historja	bibliotekarz
16	Jodłowska Marja	1920 - 21 — 1921 - 22	język polski	wychowawczyni
17	Jodłowska Czesława	1920 - 21 — 1925 - 26		
18	Kleindienstówna Zofja	1928 - 29 — 1931 - 32	polski, historja	wychowawczyni, P.W.K.
19	Kobylińska Jadwiga	1922 - 23 — 1922 - 23	rysunki	wychowawczyni

L. p.	Nazwisko i imię	Okres czasu zajmowania stanowiska	Przedmiot nauczania	Dodatkowe zajęcia
20	Koronkiewiczowa Adela	1928 - 29 — 1928 - 29	język francuski	
21	Kozłowska Władysława	1920 - 21 — 1921 - 22	rysunki	wychowawczynie
22	Kozłowski Józef	1920 - 21 — 1927 - 28	historja	
23	Królikowska Leokadja	1929 - 30 — 1930 - 31	język polski	wychowawczynie
24	Królikowski Walery	1929 - 30 — 1931 - 32	śpiew	orkiestra, chóry
25	Kulesza Waław	1923 - 24 — 1923 - 24	gimnastyka	
26	Latkowska Antonina	1920 - 21 — 1921 - 22	matematyka	wychowawczynie
27	Lissowski Ludomir X.	1920 - 21 — 1920 - 21	prefekt	
28	Macieszyna Marja	1920 - 21 — 1931 - 32	przyrodoznawstwo	opieka gabin. przyrodn.
29	Michalski Józef X.	1924 - 25 — 1925 - 26	łacina	
30	Niewęłowska Anna	1907 - 08 — 1931 - 32	język polski	kronikarka szkoły
31	Okólska Janina	1931 - 32 — 1931 - 32	ćwicz. ciel., gry ruch.	wychowawczynie
32	Olszowski Mieczysław	1920 - 21 — 1924 - 25	łacina	
33	Piasecka Marja	1922 - 23 — 1931 - 32	jęz. pol., hist., prof. fil.	wychowaw. LOPP., sekret. Rady Pedagog., urządzenie obchod. i urocz. szkolnych
34	Pieńkowowa Marja	1921 - 22 — 1931 - 32	język niemiecki	wychowawczynie
35	Pniewski Henryk	1910 - 11 — 1920 - 21	matematyka	
36	Robakiewiczowa Janina	1921 - 22 — 1925 - 26	matematyka	wychowawczynie
37	Sawczuk Konstanty	1922 - 23 — 1931 - 32	matematyka, fizyka	opieka gabinetu fizyczn.
38	Siniewicz Borys	1923 - 24 — 1931 - 32	łacina	
39	Staszewska Mieczysława	1920 - 21 — 1931 - 32	język polski	wychowawczynie

L. p.	Imię i nazwisko	Okres czasu zajmowania stanowiska	Przedmiot nauczania	Dodatkowe zajęcia
40	Szulcówna Ela	1920 - 21 — 1926 - 27	język niemiecki	wychowawczyni
41	Szemplińska Zofja	1916 - 17 — 1931 - 32	geografja	wychow. opieka harcer.
42	Śniegocki Józef	1929 - 30 — 1931 - 32	sekretarz	
43	Wojciechowski Stanisław	1921 - 22 — 1931 - 32	matematyka, fizyka	
44	Woltersdorfowa Emma	1928 - 29 — 1930 - 31	jęz. franc. i niemiec.	wychowawczyni
45	Zaborowski Wincenty	1925 - 26 — 1930 - 31	łacina	
46	Ziółkowska Marja	1907 - 08 — 1931 - 32	roboty ręczne	wychowawczyni
Lekarze szkolni				
1	Kotarska—Detloff Helena	1922 - 23 — 1922 - 23		
2	Netzerowa Zofja	1926 - 27 — 1931 - 32		
3	Piasecki Wacław	1924 - 25 — 1925 - 26		
4	Michalska-Szymańska Marja	1920 - 21 — 1931 - 32	dentystka	
Zmarli				
1	Dobrowolska Halina	1920 - 21 — 1923 - 24	polski, matematyka	
2	Januszewski Antoni	1926 - 27 — 1928 - 29	śpiew, muzyka	
3	Jędrzejewska Marja	1927 - 28 — 1930 - 31	ćwic. ciel., gry ruch.	wychow. opieka harcer.
4	Kalinowski Bolesław	— 1922 - 23	historja	
5	Latkowska Marja	1920 - 21 — 1921 - 22	muzyka	
6	Pągowska Stanisława	1920 - 21 — 1925 - 26	gimnastyka	wychowawczyni
7	Różycki Aleksander	1923 - 24 — 1929 - 30	rysunki	
8	Rutska Halina	1920 - 21 — 1920 - 21	nauka o Polsce	
9	Rutski Stefan	1921 - 22 — 1923 - 24	łacina	

LISTA MATURZYSTEK

Państwowego Gimnazjum Żeńskiego im. hetm. Reginy Zółkiewskiej
od 1921-go do 1931-go roku.

ROK 1921

1. Gutowska Czesława
2. Kamińska Stanisława
3. Korycińska Marja
4. Ławruszczukówna J.
5. Podczaska Wanda
6. Przyłuska Marja
7. Rozenberżanka Ruchla
8. Strzelecka Marja
9. Szechtmanówna Michla
10. Szmitówna Łucja
11. Talarowska Halina
12. Tarnowska Wanda
13. Koźmińska Helena
14. Umińska Irena
15. Waśniewska Anna

ROK 1922

16. Bieńkowska Marja
17. Borowska Aleksandra
18. Cichocka Irena
19. Gałkowska Irena
20. Gałkowska Marja
21. Głowińska Tauba
22. Garczyńska Halina
23. Karlińska Helena
24. Kleindienstówna Zofja
25. Königsberżanka Fajga
26. Kowalska Marja
27. Lewandowska Stefanja
28. Nowakowska Janina
29. Pełkowska Janina
30. Rzewnicka Jadwiga

31. Salwowska Marja
32. Szmelczyńska Helena
33. Sznajdrówna Ita
34. Tułodziecka Henryka
35. Ungermanówna Marja
36. Wierzbicka Janina
37. Wosińska Zofja

ROK 1923

38. Borysówna Zofja
39. Bojanowska Sabina
40. Chmielińska Marja
41. Dzierżęcka Cecylja
42. Englertówna Janina
43. Gloksinówna Marja
44. Godlewska Jadwiga

45. Grabowska Zofja
46. Książakówna Janina
47. Kowalkowska Zofja
48. Kopczyńska Marja
49. Kellerówna Janina
50. Kembrowska Henryka
51. Kaczmarska Marja
52. Małżówna Zofja
53. Podczaska Aniela
54. Przyłuska Anna
55. Płoska Janina
56. Pyzlówna Zofja
57. Raniecka Halina
58. Remiszewska Regina
59. Salakówna Alina
60. Sikorska Janina
61. Sujkowska Marja
62. Sikorska Stanisława
63. Tykarska Stanisława
64. Themersonówna Irena
65. Urbańska Walentyna
66. Włoczewska Jadwiga
67. Załęska Jadwiga

ROK 1924

68. Barańska Jadwiga
69. Borowska Marja
70. Dzierżanowska Flora
71. Fabowska Jadwiga
72. Fabowska Zofja
73. Gołębiowska Teodora
74. Grabowska Irena
75. Grossówna Emma
76. Karwoska Eugenja
77. Kijewska Marja
78. Kochanowska Zofja
79. Koźmińska Jadwiga
80. Krysicka Zofja
81. Krzętowska Janina
82. Lasocka Marja
83. Lesnobrodzka Marja
84. Maciejewska Janina
85. Michalska Zofja
86. Momentowiczówna M.
87. Nowakowska Zofja
88. Oppenówna Jadwiga
89. Piekarska Henryka
90. Rakowska Katarzyna

91. Syska Hanna
 92. Święcicka Zofja
 93. Szulcówna Leokadja
 94. Tarnowska Marja
 95. Trzcińska Albina
 96. Zawidzka Wanda
 97. Moczarska Anna
- #### **ROK 1925**
98. Baumówna Irena
 99. Brudzińska Hala
 100. Czajkowska Walerja
 101. Dębowska Alicja
 102. Dobrowolska Marja
 103. Florkówna Fajga
 104. Górecka Jadwiga
 105. Janczewska Marjanna
 106. Januszewska Hala
 107. Jeleniewska Krystyna
 108. Kasperkiewiczówna Ir.
 109. Kowalewska Zofja
 110. Kurpiejewska Aleks.
 111. Lenartowiczówna Marja
 112. Lewandowska Irena
 113. Piaskówna Janina

114. Rozenkweizanka N.
115. Sauterówna Anna
116. Sikorowska Helena
117. Wagnerówna Marja
118. Warzańska Irena
119. Wosińska Marjanna
120. Zapaśnikówna Zofja
121. Żmijewska Marja
122. Brudnicka Stanisława
123. Chodakówna Helena
124. Kobylińska Marja
125. Kowalska Jadwiga
126. Lewandowska Ludw.
127. Lisicka Józefa
128. Olszowska Anna
129. Ossowska Leokadja
130. Radaszkiewiczówna S.
131. Raszówna Chana
132. Salwowska Halina
133. Szmelczyńska Jadwiga
134. Wawrzyńska Henryka
135. Wiejska Józefa
136. Załęska Regina
137. Zylberberzanka Rajzel

ROK 1926

138. Altmanówna Bajla
139. Bajenkiewiczówna M.
140. Bobolecka Irena
141. Chanachowiczówna I.
142. Czudinówna Tatjana
143. Gloksinówna Jadwiga
144. Gorzelana Ewa
145. Graniszewska Marja
146. Ihnatowicz-Suszyńska
147. Ilińska Zdzisława
148. Janiszewska Wanda
149. Kaczorówna Walerja
150. Karasiówna Bronisława
151. Kozanecka Helena
152. Lewandowska Irena
153. Majdecka Helena
154. Maliszewska Marjanna
155. Mączewska Leokadja
156. Osiecka Jadwiga
157. Paśniewska Marjanna
158. Piętkówna Zofja
159. Płoska Hanna
160. Raniecka Zofja

161. Różycka Zofja
162. Rubinówna Rywka
163. Rymkiewiczówna J.
164. Święcicka Marja
165. Umińska Ewa
166. Urbańska Janina
167. Wawrowska Aniela
168. Zawadzka Eleonora
169. Żenczykowska Marja

ROK 1927

170. Awerynówna Irena
171. Barańska Apolonja
172. Dekañska Marja
173. Derecka Marja
174. Dobaczewska Karolina
175. Forbertówna Natalja
176. Gizińska Marja
177. Goryszewska Lucyna
178. Kanigowska Jadwiga
179. Kocięcka Zofja
180. Koenigsberzanka L.
181. Lipkówna Marja
182. Metecka Regina

183. Młotkowska Zofja
184. Nadwodzka Marja
185. Piechowska Jadwiga
186. Sobańska Janina
187. Sobocińska Stan.
188. Szymańska Serafina
189. Lasocka Irena
190. Roykiewiczówna Mirsł.

ROK 1928

191. Bramorska Stanisława
192. Cynamonówna Ch. N.
193. Czerwińska Hala Zofja
194. Ćwikłówna Zofja Jad.
195. Dramińska Czesława
196. Dziegielewska Anna
197. Ejlenberżanka Sura
198. Giergielewiczówna H.
199. Grażulewiczówna Jad.
200. Gryliczówna Halina E.
201. Jaworska Irena
202. Gierzyńska Zofja
203. Jędrzejewska Janina M.
204. Kapelusznia Marja Hel.

205. Kinalska Apolonja
206. Kwiatkowska Stan.
207. Kwiatkowska Marja
208. Kuźmińska Prakseada
209. Lasocka Irena
210. Lesnobrodzka Wład.
211. Michalska Zofja
212. Młotkowska Marja
213. Nowakówna Halina
214. Najdorfówna Frajda R.
215. Ossowska Halina
216. Pejczówna Zofja
217. Piechowska Krystyna
218. Sosińska Marja
219. Sumińska Hala Anna Z.
220. Wachlewiczówna Hel.
221. Winiarkiewiczówna A.
222. Wodnicka Mieczysł.
223. Wojciechowska Janina
224. Worowska Stanisława
225. Sobocińska Stanisława
226. Wernikówna Halina

ROK 1929

227. Charzyńska Amelja
228. Frankowska Barbara
229. Ginterówna Marja
230. Glińska Julja
231. Karwowska Jadwiga
232. Knaapówna Anna
233. Kowalska Mieczysława
234. Kozanecka Lucyna
235. Lesnobrodzka Jadwiga
236. Mieczyńska Halina
237. Nyklówna Zofja
238. Pawlikowska Zofja
239. Popielska Stanisława
240. Rogozikówna Marja
241. Rokitnicka Bożenna
242. Rymkiewiczówna Jadw.
243. Sikorowska Celina
244. Sosińska Romualda
245. Szenwicówna Cyrla
246. Młotkowska Marjanna
247. Awerynówna Elżbieta
248. Chądzyńska Antonina
249. Chęcińska Czesława

250. Chyczewska Halina
251. Chyczewska Jadwiga
252. Chrapkowska Marja
253. Derecka Janina
254. Gesskówna Jadwiga
255. Goryszewska Filipina
256. Holemanówna Róża
257. Kolczyńska Marja
258. Kowalska Jadwiga
259. Koźlakowska Zofja
260. Peciakowska Helena
261. Remiszewska Kamilla
262. Rękosiewiczówna Jadw.
263. Serwińska Czesława
264. Topolińska Zofja
265. Wodnicka Mieczysława
266. Zającówna Estera
267. Zombirtówna Wanda

ROK 1930

268. Chyczewska Halina W.
269. Cytrynówna Rykla
270. Dąbrowska Jadwiga
271. Gedrojciówna Aleks.

272. Gedówna Lida Melarja
273. Gierzyńska Zofja
274. Idzikowska Irena Jadw.
275. Kiefferówna Marja
276. Koenizanka Mich. M.A.
277. Kowalska Jadwiga A.
278. Koźlakowska W. Marja
279. Krakowska Pelagja B.
280. Krzętowska Eugen. M.
281. Kupidurska Marja Fr.
282. Majewska Irena
283. Najdorfówna Dwojra
284. Pokorska Halina Al.
285. Portalska Aurela
286. Radziłowska Irena W.
287. Rakowska Wanda
288. Rybicka Janina
299. Sadzińska Henryka
290. Sadzińska Jadwiga
291. Serejkówna Zofja
292. Trzeciakówna Irena
293. Warzańska Marja D.
294. Wasilewska Aurelja H.
295. Waśniewska Kalina M.

296. Wolkogonienko C. M.
297. Zalewska Helena Paul.
298. Ziółkiewiczówna Janina
299. Lipińska Jadwiga Józ.
300. Gapińska Helena A.
301. Lewinówna Raszka

ROK 1931

302. Borowska Halina Jadw.
303. Denstówna Amelja
304. Giergielewiczówna J.
305. Goldberżanka Dora
306. Gradowska Stanisława
307. Grażulewiczówna M. L.
308. Hejnówna Alina
309. Komosińska Krystyna
310. Kozówna Łaja vel Luc.
311. Krampitzówna Jadwiga
312. Kwaśniewska Broniśł.
313. Ławruszczukówna K.L.
314. Olszańska Marja
315. Ossowska Krystyna M.
316. Pawlikowska Luc. Elż.
317. Pielatówna Irena Cz.

318. Przybylska Marja St.
319. Rabazińska Helena
320. Rogalewiczówna B. H.
321. Rybołowiczówna Zofja
322. Sikorzanka Czesława
323. Sokołowówna Gitla
324. Szulmanówna Cyna Ł.
325. Topolińska Marja
326. Wernikówna Wanda
327. Wojciechowska G. St.
328. Zglinicka Halina Marja
329. Żochowska Halina B.
330. Miksówna Romana
331. Nowakowska H. Al.

ROK 1932

332. Błaszczykówna Wanda
333. Ceglińska Marjanna
334. Felczakówna Halina

335. Gościcka Anna
336. Gościcka Helena
337. Gradowska Czesława
338. Gralewiczówna Zofja
339. Griliczówna Justyna
340. Grotowska Wanda
341. Jakubowska Wiera
342. Jędrzejkowska Irena
343. Kanarkówna Ryfka
344. Klattówna Łucja
345. Lewandowska Józefa
346. Mazowiecka Jadwiga
347. Mendakowska Halina
348. Mierzejewska Jadwiga
349. Nowicka Zofja
350. Pieczkowska Janina
351. Seroczyńska Stefanja
352. Sikorowska Urszula
353. Trębczykówna Zofja
354. Gałkowska Zofja

355. Gelinkówna Józefa
356. Gmachówna Perla
357. Gruzianka Ewa
358. Kasprzakówna Zofja
359. Korytkowska Marjanna
360. Kozanecka Ludwika
361. Lasocka Krystyna
362. Lutomska Krystyna
363. Mierzejewska Hanna
364. Olempska Henryka
365. Paradowska Henryka
366. Piotrowska Marja
367. Podczaska Stefanja
368. Rencówna Helena
369. Skupińska Marja
370. Staszewska Danuta
371. Strubińska Helena
372. Szulcówna Helena
373. Więclawska Zofja

ZAKOŃCZENIE.

Naszkicowaliśmy w ogólnych zarysach linje rozwojowe jednej z najbardziej zasłużonych uczelni polskich na terenie płockim. Powstała ona na długo przed uzyskaniem niepodległości, w beznadziejnych, zdawało się, czasach niewoli, lecz tem większa jej zasługa, że właśnie wtedy, jako szkoła polska, narażona na liczne szykany wroga, była jednym z bastjonów polskości, jeszcze jednym żywym i doniosłym dowodem, że dusza narodu zgnębić się nie da, że pragnie i umie własnym życiem żyć i życie to umiejętnie organizować. A gdy wybuchła wojna światowa, gdy powstać mógł Polski Czyn Zbrojny — Legjony, znajduje tu w jej przełożonej i nauczycielstwie, w szkole polskiej, jedną z ostoj. Gdy przegląda się spisy członkiń Ligi Kobiet, emisariuszek I-ej brygady, kurjerek i kolporterek P. O. W., nie brak wśród nich b. wychowanic szkoły Uczniów i nauczycielek*). Znosiły prześladowania

*) Patrz: „Mazowsze Płockie w latach wojny światowej i powstawanie Państwa Polskiego” T. Świecki i Fr. Wybult.

okupantów, internowanie w obozach, lecz z zaparciem się siebie pracowały dla Polski. Że takimi były, że Polskę nadewszystko ukochały — wpłynął na to duch szkoły polskiej, jej kierowniczka i nauczyciele. A gdy przyszła Szczypiorna, gdy za drutami kolczastymi znalazł się żołnierz polski, który się poddać nie chciał Niemcom, przełożona szkoły polskiej, Szkoły Uczniów, staje na czele akcji, niosącej gnębnym żołnierzom pomoc. Z jakim wzruszeniem czyta się obecnie — po latach — słowa, które internowani legjoniści przesłali na ręce przełożonej M. Rościszewskiej: „W twardej woli naszym pomoc i pamięć współrodaków jest dla nas pociechą wagi pierwszorzędnej. Widzimy w niej jedno z ogniw tego łańcucha, jaki ma nas spoić w jedną nigdy nierozzerwalną całość, której imię jest „Naród Polski”...

A gdy wyrzucono okupantów...

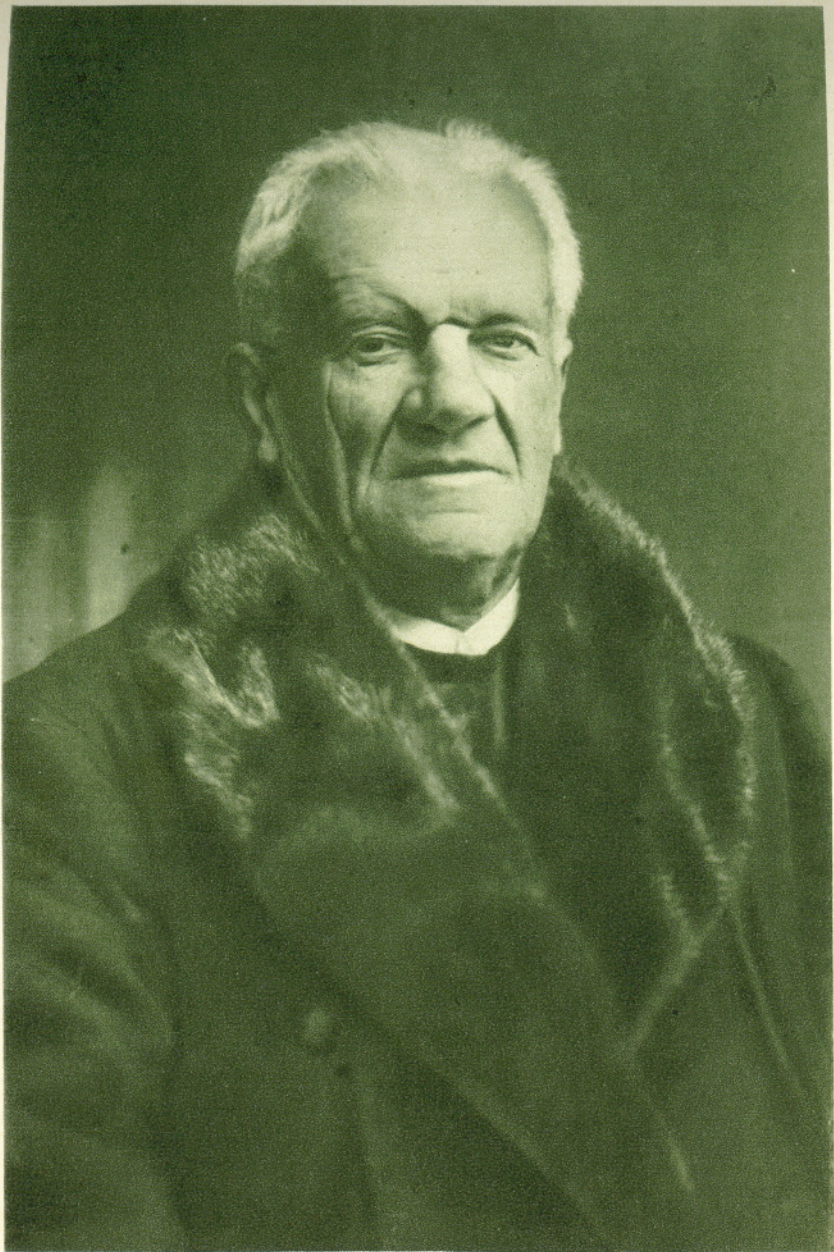
Oto znowu z inicjatywy i pod komendą tejże przełożonej powstaje służba Narodowa Kobiet Polskich,

zaszczytnie zapisana w akcji Obrony Lwowa. Wśród członkiń tych organizacji znowu widzimy duży zastęp b. wychowanic tej uczelni i nauczycielek.

A rok 1920... Najazd bolszewików na Płock... Gimnazjum zamienione na sztab bojowy Służby Narodowej Kobiet, na szpital. Na innym miejscu piszą o tem obszernie T. Świecki i F. Wybult—w dziele: „Mazowsze Płockie w latach wojny światowej i powstania Państwa Polskiego”, tu jedynie zaznaczamy, że do udekorowania herbu miasta Płocka „Krzyżem Walecznych” nie mało przyczyniła się akcja ówczesna Służby Narodowej Kobiet pod komendą przełożonej szkoły polskiej,

Szkoły Udziałowej, której pierś zdoobi również „Krzyżem Walecznych”.

Upaństwowiono gimnazjum, nadając mu imię hetmana Krasińskiego, a następnie imię nowej Reginy Żółkiewskiej. Przyszła pora na pracę, pracę społeczną, państwowo-twórczą. I w tej pracy na najważniejszych posterunkach nie brak dyktanda. W szkole gimnazjum, nauczycielek i nauczycieli, którzy w pierwszym rządzie zwracają uwagę na to, aby wychować nowe pokolenie tak, żeby było zdolne do dalszego budowania potęgi Państwa Polskiego, a na jakimkolwiek stanowisku pracować będzie, zdobyć się na to, aby było do walki o coraz lepsze Jutro dla swej Ojczyzny.

Twórca Szkoły i budowniczy gmachu
ks. prałat Ignacy Lasocki

*Le prélat Ignace Lasocki, créateur et constructeur
de l'établissement*

Twórczyni i Dyrektorka Szkoły od 1908 roku
Marcelina Rościszewska

*Marceline Rościszewska, créatrice de l'école
et sa directrice à partir de l'année 1908.*

Płock od strony Wisły

Płock du côté de la Vistule.

Rada Pedagogiczna w r. 1932

Conseil pédagogique de l'école en 1932.

Gmach Państwowego Gimnazjum Żeńskiego
im. hetmanowej Reginy Żółkiewskiej

Lycée de jeunes filles Reşide Łoŕkiewskie

Kaplica Szkolna

Chapelle scolaire

Sala rekreacyjna

Salle de récréation

Dziedziniec szkolny i boisko

Cour de l'école.

Gabinet fizyczny

Cabinet de physique

Gabinet przyrodniczy

Cabinet d'histoire naturelle

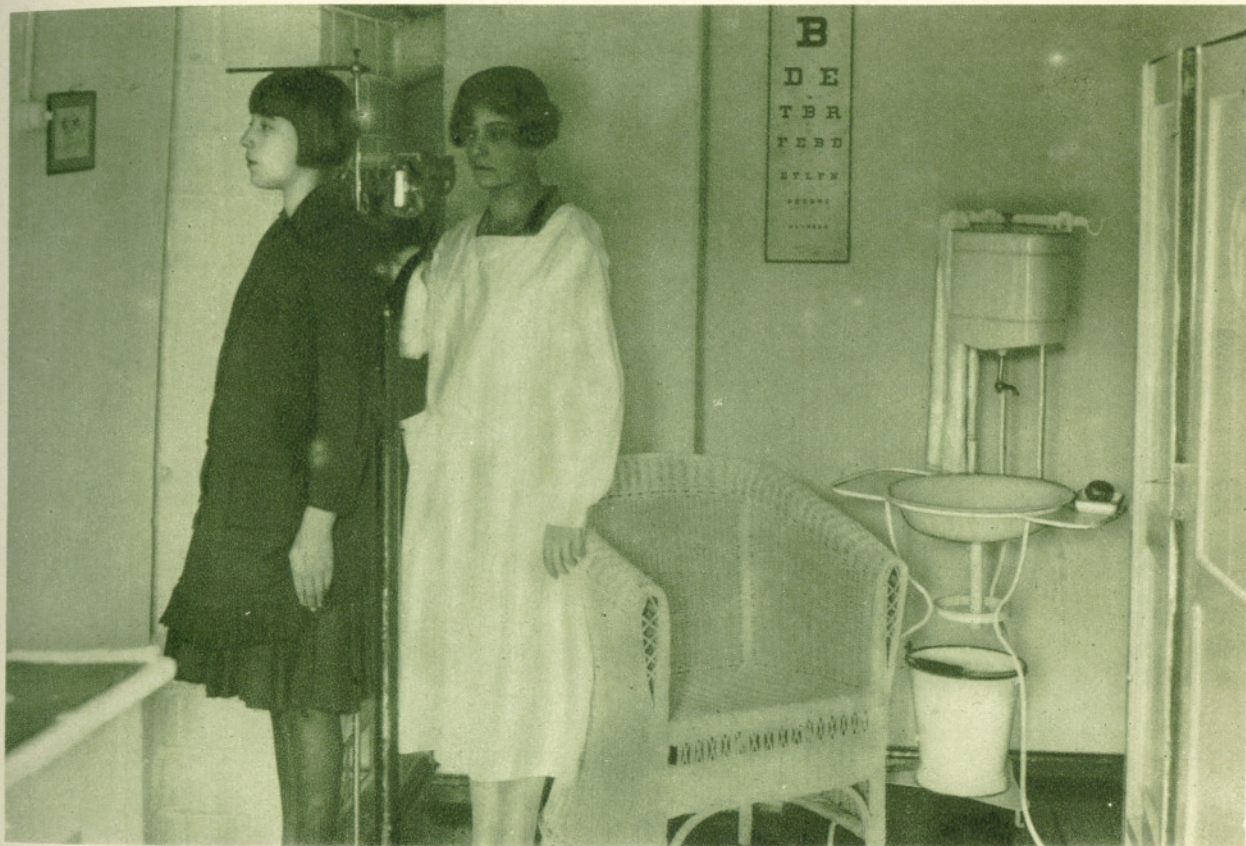
Biblioteka

Bibliothèque

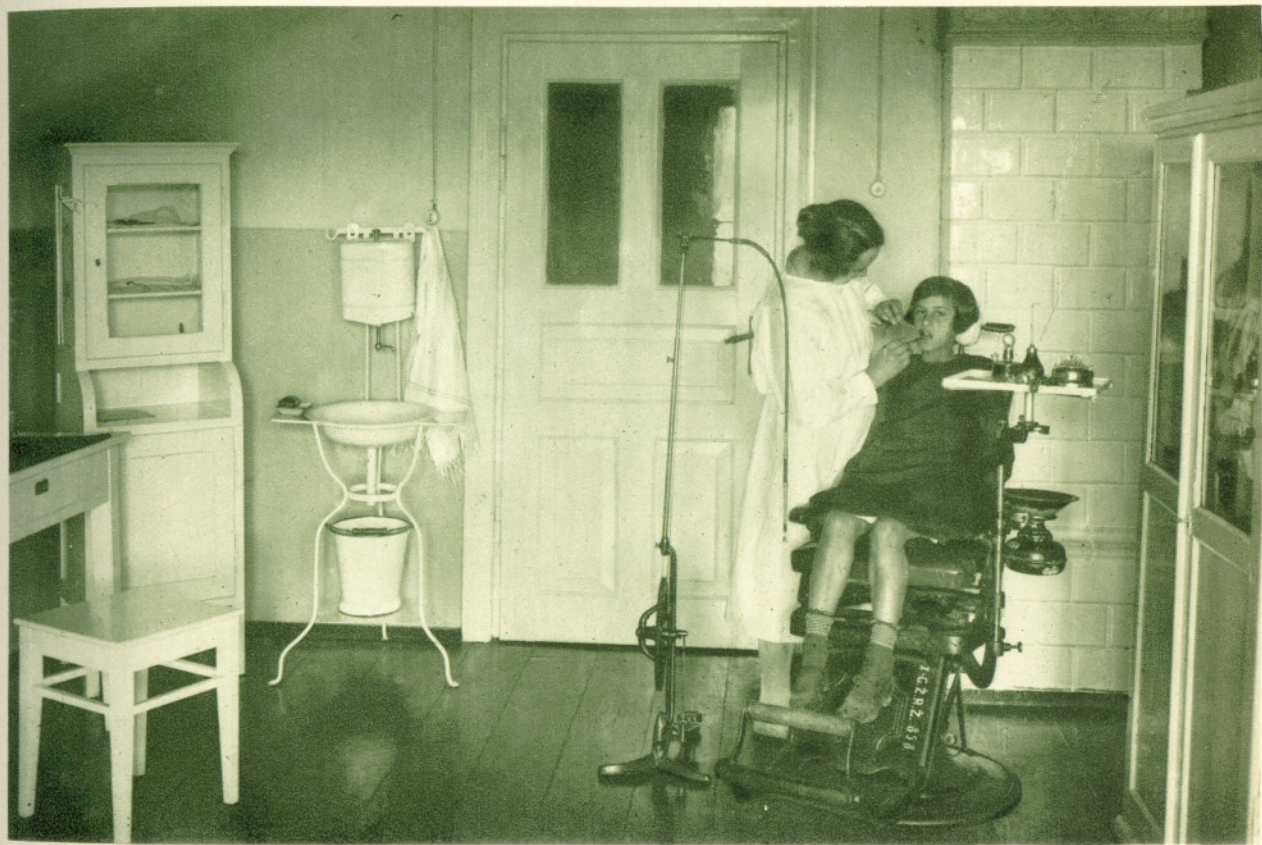
Introligatornia

Atelier de rebieur

Gabinet lekarski

Cabinet de médecin

Gabinet dentystyczny

Cabinet de dentiste

Lekcja gimnastyki w sali szkolnej

Leçon de gymnastique

Lekka atletyka. Skoki wzwyż

Leçon d'athlétisme léger

Łuczniczki

Tir de Parc

Konna jazda

Equitation

Wioślarstwo

Canotage

Saneczkarstwo

Lugos

Łyżwiarstwo

Patimaga

Kolarstwo
Course cycliste

Czerwony Krzyż. Dożywianie niezamożnych koleżanek

Croix rouge. Déjeuners distribués aux camarades pauvres.

Przysposobienie Wojskowe. Ćwiczenie w strzelaniu

Préparation militaire. Exercice au tir.

Harcerstwo. Gawęda przy ognisku

Scoutisme - causerie près du feu.

Zarząd LOPU w r. 1932 i zabawa propagandowa

Direction de L.O.P.P. - mise en scène de propagande

Szkolne przedstawienie amatorskie. Mazur

Représentation d'amateurs à l'école - de mazur

Wycieczka szkolna na Wawelu w Krakowie

L'excursion scolaire au Wawel à Cracovie

Wycieczka szkolna w Zakopanem

L'excursion scolaire à Zakopane

Wycieczka Szkoły statkiem do Gdańska

L'excursion scolaire en bateau à vapeur en route
pour Danzig

Wycieczka szkolna w Danii na tle zamku Kronberg

*L'excursion scolaire en Danemark sur le front du château
de Kronberg*